

Avatud Õppekava kodulehekülg

TERE TULEMAST PROJEKTI AVATUD ÕPPEKAVA KODULEHEKÜLJELE !

Õppimise ja õpetamise protsessi üldsuunad on määratletud riiklikus õppekavas ja ainekavades.

Oma töö organiseerimisel lähtub õpetaja kooli õppekavast ja ainekavadest, mille alusel koostatakse igale klassile sobiv klassi õppekava ja ainekavad (õpetajate töökavad). Nii kooli kui klassi õppekavade raamiks on riiklik põhikoolide õppekava, lihtsustatud õppekava või toimetulekukooli õppekava. Kooli ja klassi õppekavad erinevad riiklikest õppekavadest oma konkreetsuse poolest.

Avatud õppekava (edaspidi AÕ projekti) projekti misiooniks on eesti ja vene õppekeele koolide õppekava arendustöö.

Projekt lähtub tegevusülesannete raliseerimisel kuuest arengusuunast:

- avatud õppekava programmi arendamine ja rakendamine
- kooliarenduslik koolitus
- uute koolitusmodelite ja -sisude väljatöötamine ning rakendamine
- koolide koostöövõrgustiku arendamine ning koolitus
- võrgustiku koolide arendustegevuse ja õppekavatöö analüüs
- hindamiskriteeriumide väljatöötamine

Projekti meeskonda kuulub 3 inimest, kes kaasavad lepingute kaudu projekti realiseerimiseks erinevate kultuuri- ja haridus- ning sotsiaalala teadlasi ja praktikuid. Projekti partenriteks on ka nn 20 pilootkooli, mis on nii eesti- kui venekeelsed.

AÕ projekt alustas oma tegevust 1988. aastal. Aastatel 1988 –2002 vastutasid, arendasid ja seisid hea projekti käekäigu eest pr Elsa Gretškina ning Nadezda Parol. Käesolevast aastast on Elsa Gretškina jätkanud AÕ projekti raames oma tegevust kui nõustaja.

Projekt on lähtuvalt oma tegevussundadest välja töötanud praktilised soovitusel koolidele (juhtkonnale ja õppekava arendusrühmadele) kooli arengukava ja õppekava sisulise ja protsessuaalse terviklikkuse tagamiseks.

Alus on pandud kahele metoodikale: kooli õppekava hindamisrubriigi koostamisele ja kooli arengukava ja õppekava hindamisjuhend-metoodikale (kultuurilis-integratsiooniline aspekt). Sellega seoses on koolitatud eelmainitud metoodikate rakendajad ning läbi viidud praktilised õppused. Õppekava arendustöö toetamiseks on Tallinnas moodustatud Haridusintegratsiooniline keskus. Läinud aasta detsembrist on alustanud tegevust Õppekava Edendavate Koolide Kooslus.

AÕ PROJEKTI ETAPID

Avatud õppekava projekti ajalugu on lahti kirjutatud projekti etappidena

I ETAPP

1. Tegevuse alus (mis käivitas tegevuse)

- hariduspoliitiline situatsioon: RÕK ja selle rakendamine eestikeelses koolis; venekeelse kooli hirmud RÕK-i ees.
- omalgatusliku rühma moodustumine (vt. Kutse dialoogile I)
- HM toetus, HM käskkiri toimkonna moodustamise kohta
- ÛRO , Põhjamaade Nõukogu ja HM toetus on ühtlasi ka eelprojekti heakskiit.

2. Tegevused (sisu)

- projekti "Riiklik õppekava ühtse haridussüsteemi kujundamise alusena" koostamine ja realiseerimine
- hariduskorralduslike õigusaktide analüüs ja rakendamine

Toimkonna enesekoolitus:

RÕKi üldosa läbitöötamine ja eesseisvate õppekavalaagrite sisude ja probleemsituatsioonide läbimängimine

3. Sihtrühmad

- vene õppekeeleaga koolide KõK-i koostamise kolmeliikmelised rühmad eesotsas kooli direktoriga
- projekti Toimkond kui sihtrühm

4. Korralduslikud alused

- Toimkonna rolli teadvustamine ja selle töö korraldamine
- ühtse koolituskava väljatöötamine eelolevatele **õppekavalaagritele** (see on omaette innovaatiline nähtus)
- õppekavalaagrites osalejate eelnev anketeerimine, KÕKi probleemistiku ja õpetajate ning õpilastega
- õppekavalaagri **haridus Toimkonna** kujundamine projekti ja koolituste eesmärgi ning koolide ootusi (eelneva anketeerimise alusel) arvestavalt

5. Etapi eesmärgid (subjektiti)

Kooli tasand

- suurendada muukeelsete koolide huvi ühtse haridusruumi kujundamise tarvis
- vähendada hirme RÕKi rakendamise ees
- luua sisulisi ja organisatsioonilisi eeldusi koolide arenduslikuks koostööks

Toimkond

- oma rolli teadvustamine õppekava arendustöös
- koolide KÕKi rühmadega ühise keele leidmine õppekavalaagrite koolituskava koos realiseerimise baasil
- I etapi kogemuse läbitöötamine ja II etapi kavandamine
- „Kutse dialoogile I” koostamine õppekava laagrite materjalidele tuginedes

6. Tulemused (subjektiti)

Osalejate ja kooli tasand

- osalejad tunnetasid toetust ja ühtekuuluvust
- vähenesid hirmud
- kujunes motiveeritud nõudlus koostööks eestikeelsete koolidega
- mõisteti, et kooli õppekava kujundamine on kooli arengu eeldus ja ressurss
- ilmus „Kutse dialoogile I” eesti ja vene keeles kui toimkonna

sõnum üldsusele ja kui KÕKi koostamise metoodika

Toimkonna tasand

- ✍teadvustas meeskondliku tegevuse vaistu ja tähtsust
- ✍mõistis ettevõtmise keerulisust ja vajadust eneseharimiseks
- ✍elas üle kultuurišoki seoses tegevuse innovaatsilisusega
- ✍toimkonna poolt on loodud tema tegevust reguleerivad korralduslikud sisereeglid, väärtused, dokumendid (vt tugimaterjalide kaust)

Haridusministeerium

- suhtus tunnustavalt toimkonda ja muukeelsete koolide omaalgatuskikku KÕKi tegevusse (ja hiljem ka eesti keelsete koolide samalaadse tegevusse, ning eriti Eesti koolide koostöövõrgustiku kujundamisse)
- haridusministeeriumi ametnikke tajuti **kolleegidena**, mitte oponentidena
- mainitud suhtumised kujunesid *püsiväärtuseks* kogu projekti arenguperioodil

7. Etapi innovaatsilisus

- etapi innovaatsilisus seisneb kogu RÕKi ja KÕKi probleemistiku kompleksuses
- omaalgatusliku rühma (hiljem projekti “Avatud Õppekava” toimkond) organiseerumine
- kujunes arusaam, et õppekava on *perpetum mobile*, mis ühendab mind Eestiga, Euroopaga, maailmaga”
- kokkulepete välja kujunemine koolidega ühiste väärtuste alusel
- innovaatsilisest tegevusest põhjustatud muutused suhtumistes: avatus, ühisvastutus ja oma rolli teadvustamine
- õppekavalaagrites läbi töötatu ja omandatu **vahetu** rakendamine koolides
- projekti **oma** raamatukogu ja metoodikakabineti ellu kutsumine
- osalejate kohtumised EV Presidendi juures tegutseva Presidendi Ümarlaua liikmetega

8. Üldsuse teavitamine

- õppekavalaagrites tehtust koolikollektiivide teavitamine osalejate poolt
- „Kutse dialoogile I” levitamine Eesti koolides
- iga toimkonna koosolek, õppekavalaager ja koolitus on protokollitud; kõik projekti materjalid on avatud ja on kättesaadavad projekti metoodilises kabinetis, Ümera Põhikoolis (uus aadress 2003.aasta jaanuarist, Ed Vilde tee 72)

9. Statistika

Toimus 3 õppekavalaagrit á 3 päeva Kosel, Põltsamaal, Uuskülas, mida nimetati “piirkondlikeks õppenõukogudeks”

- laagrites osales 150 inimest 40st koolis

haridustoimkond: projekti toimkond – 17 inimest, lektoreid – 6, tugirühma spetsialiste – 5

PROJEKTI II ETAPP

1. Tegevuse alus (mis käivitas tegevuse)

- RÕKi rakendamise alustamine venekeelses koolis
- muukeelse kooli arenduskava rakendamise alustamine: ühtsele õppekavale üleminek, muukeelse kooli õppekava eripära määratlemine
- Riigikogu otsus osalisele eestikeelsele õppele üleminekust
- Riikliku integratsiooniprogrammi projekt
- HMi kirjastatud õppekavavihikud jm metoodiline materjal
- I etapi tulemuste mõtestamine
- avaldatud teaduslike uurimiste materjalid

2. Tegevused (sisu)

- hariduse uue paradigma interpreteerimine
- sotsialiseeri(u)mise väljad koolis – mõtestamine
- õpetaja ja õpilase koht integratsiooniprotsessis
- multikultuurilisuse ja kooli oma kultuuri mõtestamine nii projekti tegevuses kui kooli õppekavas
- Estica ja Russica kui kultuuride dialoogi telg
- projekti ja Toimkonna missiooni loomine
- partnerluse ja selles rollide jaotuse täpsustamine, koostöö üldskeemi kujundamiseks (vt skeem1)

3. Sihtrühmad

- eesti ja vene õppekeeleaga koolid
- õppekavalaagrite koolitusmeeskonnad kui sihtrühm
- toimkond kui sihtrühm

4. Korralduslikud alused

NB! Etapi esimene õppekavalaager 21. - 24.03.99 Põltsamaal oli korraldatud kui **mudellaager** kogu etapile (vt õppekavalaagri protokoll, E.Gretškina resümees ja K.Võlli hinnang HM koduleheküljel)

- püsivate suhete arendamine muukeelsete koolidega
- eestikeelsete koolide kaasamine õppekavalaagritesse
- õppekavalaagritele ühtse koolituskava loomine etapi eesmärkidele vastavalt
- teadurite (sotsiaalteadused, psühholoogia, pedagoogika) kaasamine projektitöösse ja koolitustesse
- toimkonna koolitus
- NB!** 1999.a. kokkuvõttev õppekavalaager kujunes ühtlasi ka projekti **pilootkoolide** tegevuse alustamise taustaks (vt õppekavalaagri protokoll ning Kai Võlli, Iris Pettai ning Elsa Gretškina resümee selle kohta)
- konkurss pilootkooli staatuse saamiseks (eelnes viimasele õppekavalaagritele vt K. Köveriku jooksev arhiiv)

5. Etapi eesmärgid (subjektiti)

Kool

- integratsiooni toetavate KÕKi ja kooli arenduskava mudeli loomine
- dialoogi arendamine Eesti koolide vahel integratsiooniloogikat järgides

Toimkond

- haridusministeeriumile ettepanekute esitamine RÕKi uuendamiseks (Toimkonna liikmete retsensioonid toimivale RÕKile)
- Eestimaa ning välisriikide koolituskeskustega, MTÜdega ning haridusprojektidega koostöö loomine (vt. Taani-Eesti projekt, Haridusfoorumi materjalid, Eesti-Läti haridustöötajate ühise nõupidamise protokoll)
- trükiste ettevalmistamine

6. Tulemused (subjektiti)

Üldine tulemus:

tunnetati, et projekti arengu tagatiseks ning RÕKi, KÕKi ja kooli arengukava sfäärides pädevuste kujundamiseks on Toimkonna liikmete ja koolide meeskondade pidev õppe/õpetamise protsess ning *enesearendamine ja koostöö* (vt II etapi koondskeemi)

Kool

- kool osutus unikaalse sotsiaalpedagoogilise kogemuse loojaks nn. „virtuaalsete” koolide kujul: praktiliselt aprobeeriti „omaloodud koolis” demokraatlikke protseduure õppekava koostamisel ja koolituste tellimusel
- koges õppekavalaagrites koolituskava realiseerimise tulemusena KÕKi koostamise senise praktika teadusliku analüüsi võimalusi
- koges võimalust osaleda metoodikate loomises realiseerimaks õppetöös RÕKi ideoloogilise osa põhimõtteid (näit. läbivad

- teemad, temaatilised rõhuasetused jt)
- koostegevuse taustal mina-identiteedi areng ja meie-identiteedi kujunemine
 - võimalus iseseisvaks tööks õppekavalaagrite raamatukogus ja metoodika kabinetis
 - võimalus tutvuda õppekavalaagri toimumispaiga kultuuriga, traditsioonidega, koolilooga.

Toimkond

- tugevnes teadusliku lähenemise mõju projekti arendamisele ja Toimkonna liikmete arenemisele
- Toimkonna liikmed panid end aktiivsemalt proovile nõustajatena
- uuenes koolituste disain nii sisuliselt, kui ka korralduslikult: tugevad teoreetilis-rakenduslikud plokid vaheldusid mitmekesiste praktiliste tegevustega („virtuaalsed koolid“, „vagontšikud“, rollimängud, oponeerimised, metoodikate loomine jm.), mida omakorda „kroonis“ tõsine üldrefleksioon.
- tagasiside organiseerimine ning eneseanalüüsi/enesehinnangu korraldamine

7. Etapi innovaatus

- kooli rolli muutumine: informatsiooni ja teadmiste vastuvõtjast aktiivseks integratsiooni protsessis osalejaks (vt. Elsa Gretškina ja Nadezda Paroli “Refleksiivne seletuskiri”, sept. 1999 a.)
- projekti “Avatud Õppekava” 18 pilootkooli kujunemine (6 eesti ja 12 vene õppekeelega kooli omanäoliste õppekavaliste projektidega)
- teadvustus mõistete **identiteet** ja **integratsioon** vastastikune seos ning mitmeplaaniline tõlgendus
- uue haridusparadigma ühine mõtestamine märksõnades „kooli missioon“, „enesemääramine“, „õpilase ja õpetaja subjektsus“, „kaasosalemine“, „kool kui organisatsioon ja arengukeskkond“, „kooli oma kultuur ja paljukultuurilisus“, „Estica-Russica koostoime“, „kooli uuenduse teaduslik põhjendamine“, „kooli uuenduse psühholoogiline toetamine“

8. Üldsuse teavitamine

- E. Gretškina, V. Novikovi kogumik “1999. aasta integratsioonilised seminar-laagrid osavõtjate hinnangutes” (vt. HM, MEISi ja projekti jooksev arhiiv)
- K. Võlli kokkuvõte “Integratsioonilised õppekavalaagrid üldhariduskoolidele” (vt nimetatud kogumik – Sissejuhatus)
- projekti esitlus konverentsidel
- ”Kutse dialoogile II, III” vene keeles
- ”Kutse dialoogile IV” vene ja eesti keeles
- dokumenteeritud iga õppekavalaagri tegevus
- ka selle etapi iga Toimkonna koosolek, õppekavalaager ja koolitus on protokollitud; kõik projekti materjalid on avatud ja on kättesaadavad projekti metoodilises kabinetis Ümera Põhikoolis (uus aadress 2003.aasta jaanuarist, Ed Vilde tee 72).

9. Statistika

- toimus 8 õppekavalaagrit á 4 päeva Põltsamaal, Tartus, Jänedal, Noarootsis – osalejaid kokku 227 inimest 108 eesti- ja vene õppekeelega koolist
- koolitusmeeskond: Toimkond – 17 inimest, 11 lektorid, 10 tugiisikud
- jätkus koostöö Raadio-4ga

PROJEKTI III etapp

1. Tegevuse alus (mis käivitas tegevuse)

- õppekava arendustöö jätk
- Riiklik programm “Integratsiooniprogramm Eesti ühiskonnas 2000 – 2007”
- Eesti haridussüsteemi arengu kontseptsioon (eelnõu)
- Eesti arengustsenariumid
- Eesti inimarengu aruanne 1999
- eelnevate etappide kogemus
- avaldatud teaduslike uurimiste materjalid

2. Tegevused (sisu)

- integratsioonilis-hariduslike dokumentide sisu mõtestamine kooli jaoks
- uute koolitussisude ja vormide algatamine ja arendamine:
 - kooli kogu pedagoogilise kollektiivi koolitamine;
 - projekti poolt nõustamis-koolitusprobleemistiku pakkumine koolile seoses KÕKiga ja integratsiooniprogrammiga;
 - täienduskoolituse programmide väljatöötamine ja realiseerimine koos TPÜ TKOga
- integratsioonivalmiduse arendamine eesti- ja vene kooli koostöös
- õppe-ja kasvatustöö mitmekultuurilisuse mõtestamine ja tegevustes arvestamine

3. Sihtrühmad

- eesti ja vene õppekeelelega koolid
- projekti pilootkoolid ja nende partnerkoolid
- projekti Toimkond
- kõikide projekti koolituste koolitusmeeskonnad

4. Korralduslikud alused

- on täpsustunud kooli kui Toimkonna strateegilise partneri roll (õppekavalaagrites projektile esitatud nõudlused osutusid määravaks Toimkonna tegevuste planeerimisel)
- projekti “Avatud õppekava” selle etapi koolitused on orienteeritud sihtrühmadele ning täpsemalt ja selgemini eesmärgistatud

Toimkonna tegevus on ümberstruktureeritud ja täpsemalt järgib III etapi omapära ja eesmärgi (vt projekti “Avatud õppekava” III etapi jooksev arhiiv)

5. Etapi eesmärgid (subjektiti)

Kool

- pilootkoolide ja nende partnerkoolide sihtrühmade koolitamine:

- pilootkooli projektrühm ja tema partnerid koolis;
 - sotsiaaalainete ja majandusõpetuse õpetajad,
 - klassiõpetajad,
 - lasteaiaõpetajad, loodusainete õpetajad, kodulooõpetajad;
 - koolide psühholoogid;
 - kõikide keelte õpetajad, huvijuhid ja klassijuhatajad –
- Põhjendus: just need rühmad mõjutavad tugevasti koolikultuuri kujunemist ja selle kaudu ka integratsioonikultuuri kujunemist

Toimkond

- korraldada pilootkoolide intervjuerimist ja nõustamist
- jätkata pilootkoolide võrgustiku kujunemist ja kujundamist
- integratsioonimõiste sisu avardamine koolidele sotsiaalteadusliku ja psühholoogilise teabe kaudu
- mitmekesisendada ja sisuliselt rikastada koolituste võrgustikku toetamaks iga kooli, aga eeskätt pilootkoolide „individuaalse” arengu vektorit
- kasutada täiuslikumalt ja paindlikumalt Toimkonna kui koolitaja ja nõustaja potentsiaali
- projekti trükiste ettevalmistamine

6. Tulemused (subjektiti)

Pilootkoolid

- pilootkoolide kui koolitajate kujunemine
- pilootkoolid vajasid üleminekukooli visiooni (see oli nende tellimus Toimkonnale)

Eesti ja vene õppekeelega koolid

- täpsustus nende nägemus hariduse osast integratsiooniprotsessis
- hakati looma koostöömudeleid lähtuvalt teadvustatud visioonist (nt V.Õismäe Keskkool – Õismäe Humanitaargümnaasium)

Toimkond

- keskendus oma tegevuses kooli abistamisel ja enesearengus kolmele dominandile:
 - a) muukeelse põhikooli lõpetaja teatud karakteristikute kujundamisele elus toimetulekuks;
 - b) integratsioonilis-kultuurilise dominandiga kooli visiooni loomine
 - c) kodanikuõpetus kui kooli õppekava läbiv teema

7. Etapi innovaatus

- olulisele kohale jõudis kooli kui avatud süsteemi teadvustamine
- Toimkond korraldas projekti III etapi SWOT-analüüsi pedagoogilise üldsuse osavõtul (Tallinna ja Ida-Virumaa koolijuhid); vt SWOTi tulemust
- Toimkond analüüsis muutusi ühiskonnas, hariduses ja projektis ning viis teadlikult projekti tegevused vastavusse nende muutustega (vt tabel ja Toimkonna tegevused aastal 2000)
- Toimkond ajakohastas partnerluse sisu ja uute rollide ümberjaotust selles (vt skeem 3)
- õppekava laagrites sihtrühmade koolitused sisaldavad nii ühist kui ka tugevalt omapärast
- sellest tulenevalt ilmnesid ka oluliselt eripärased väljundid (see kogemus kandus edasi ka järgmisse etappi)
- etapi tulemuste analüüs, üldistamine ja järgmise etapi kavandamine toimus RÕKi uut versiooni arvestavalt

8. Üldsuse teavitamine

- E.-S.Sarve ja J. Veimeri teabeleht nr.1 (mai, 2000) "Kutse dialoogile ja Avatud Õppekava – 1998-2000 aasta tegevused"
- kokkuvõtlik konverents 20.01.2001.a. ja selle materjalid osalejatele ja koolidele
- seeria intervjuusid ja Toimkonna liikmete esinemisi Raadio 4-s
- iga Toimkonna koosolek, õppekavalaager ja koolitus on protokollitud; kõik projekti materjalid on avatud ja kättesaadavad projekti metoodilises kabinetis Ümera Põhikoolis (uus aadress alates 2003. jaanuarist Ed Vilde tee

72)

9. Statistika

Toimus 4 õppekavalaagrit á 3 päeva pilootkoolide ja nende partnerkoolide sihtrühmadele Jänedal ja Tallinnas

- laagrites osalejaid kokku 140 inimest 28 koolist,
- kõikides selle etapi koolitustes osalenute arv 665 inimest,

koolituspäevade arv ühe osaleja kohta kaks, nõustatud koolide arv 14

- jätkus koostöö Raadio-4ga

PROJEKTI IV ETAPP